

Секція: Бухгалтерський, управлінський облік та аудит.

ОМЕЛЬНИЧЕНКО О.С.

аспірант кафедри обліку і аудиту підприємницької діяльності

ДВНЗ «Криворізький Національний Університет»

м. Кривий Ріг, Україна

ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ ШЛЯХОМ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ

В сучасних умовах ринкової економіки першочерговою метою здійснення господарської діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку та здобуття конкурентної переваги. Підвищення конкурентоспроможності та прибутковості залежить від використання підприємствами ефективних методів управління господарською діяльністю, а саме від управління витратами, у процесі якого приймаються стратегічні рішення, спрямовані на здійснення ефективної виробничо-господарської діяльності підприємства. Отже, витрати є необхідною умовою функціонування підприємства, важливою економічною категорією, яка характеризує ефективність використання ресурсів виробництва. Величина витрат істотно впливає на формування фінансових результатів, а також визначає рентабельність діяльності суб'єктів господарювання.

Інформаційне забезпечення управління витратами підпорядковується, як класичній системі обліку, так і традиційній системі управлінського обліку. Система управління витратами розглядається науковцями в різних аспектах. Так, Косинська О. В. розглядає управління витратами як процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями і носіями та постійного контролю і стимулювання зниження їх рівня. Воно є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства. [1, с. 107]. С.Ф. Голов трактує управління витратами як принципово нову систему, яка акумулює та систематизує витрати і дає змогу чітко відстежувати, аналізувати й

контролювати витрати. [2, с.12] Л.В. Гусарова вважає, що процес управління витратами включає: планування рівня і структури витрат; організацію обліку витрат; контроль і аналіз рівня витрат; мотивацію керівників всіх структурних підрозділів підприємства до контролю за витратами та їх зменшенням та прийняття управлінських рішень. [3, с. 6] І.Є. Давидович розглядає управління витратами як динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства. [4, с 7]

Однак, управління витратами це досить молода сфера наукових інтересів. В Україні управлінський облік не регламентується державними нормативними документами. Кожне підприємство може здійснювати його за самостійно розробленими системами та формами відповідно до аспектів господарювання. І на сучасному етапі управління витратами, як єдиного цілісного процесу, що визначає політику підприємства, в Україні практично не існує.[4, с. 7] Тому, проблема необхідності стратегічного управління витратами з метою забезпечення ефективності підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки залишається актуальною. Управління витратами потребує свого вдосконалення з метою підвищення ефективності господарювання. Вирішення цієї проблеми дозволить суттєво збільшити конкурентоспроможність підприємства.

Отже, управління витратами - це вміння економити наявні ресурси і отримувати максимальну віддачу від них.

Головною метою управління витратами є пошук найефективнішого способу використання наявних обмежених ресурсів за допомогою основних функцій: планування, калькулювання обліку, аналізу і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності, які взаємопов'язані між собою. Кожна окрема господарююча структура на підприємстві виконує ті чи інші функції управління витратами, але перед усіма ними стоїть одне завдання - оптимізація витрат. [1, с. 108]

Так як витрати відображають всі сторони господарської діяльності підприємств, їх досягнення і недоліки, оптимізацію витрат можна розглядати в аспекті підвищення конкурентоспроможності. Рівень конкурентоспроможності пов'язаний із обсягом і якістю продукції, використанням робочого часу, сировини, матеріалів, устаткування, витратами на оплату праці, що проявляється у собівартості продукції, яка безпосередньо включається до витрат підприємства. [5]

Процес оптимізації діяльності підприємства - це шляхи пошуку найефективніших методів господарювання, за яких підприємство отримувало б максимальний ефект з мінімальними витратами. [4, с 263]

Оптимізація витрат – це безперервний процес планування, обліку, аналізу, контролю витрат та прийняття рішень щодо подальшої економічної політики підприємства з використанням інструментів мотивації працівників на всіх рівнях сформованої організаційної структури. Де планування здійснюється з метою визначення необхідного рівня витрат для забезпечення ефективної роботи підприємства, а також обчислення прибутку, який буде отримано за певного рівня та структури витрат; облік – передбачає спостереження, ідентифікацію вимірювання та реєстрацію фактів витрачання ресурсів у процесі господарської діяльності підприємства; аналіз здійснюється з метою визначення ступеня раціональності витрат та оцінки впливу відповідних факторів на їх рівень; організація та контроль – полягає у визначенні місць формування витрат і центрів відповідальності з метою відслідковування причин перевитрат або економії та виявлення відповідальних за це осіб; прийняття рішень у сфері витрат здійснюються з метою обґрунтування доцільності виробництва окремих видів продукції, виборі техніки та технології, формуванні товарного асортименту підприємства тощо [5].

В операційній діяльності кожного підприємства існують ключові напрями оптимізації витрат.

По перше це удосконалення самою системи управління витратами: скорочення ланковості управлінського апарату та організація детального обліку

витрат. У механізмі управління витратами економічні принципи реалізуються через організаційну систему. Організація – найважливіший елемент ефективного управління витратами. Вона встановлює, яким чином на підприємстві управляють витратами, тобто хто це робить, в які терміни, з використанням якої інформації і документів, якими способами. Визначаються місця виникнення витрат, норми витрат і центри відповідальності за їх дотримання. Розробляється ієрархічна система лінійних і функціональних зв'язків керівників і фахівців, що беруть участь в управлінні витратами, яка має бути сумісна з організаційною і виробничою структурою підприємства. [7, с. 182]

Другий напрямок це оптимізація витрат на оплату праці. Заробітна плата є одним з елементів витрат, має свою структуру і утворює фонд оплати праці штатних працівників.

Резервами зниження витрат на оплату праці є підвищення продуктивності праці за рахунок автоматизації торговельних процесів, вдосконалення організації торгівлі і праці, а також покращення використання робочого часу за рахунок ліквідації можливих його втрат, підвищення рівня дисциплінованості та відповідальності працівників. [6,с 177]

Факторами підвищення продуктивності праці є: застосування ефективної техніки, застосування нових ефективних розробок; впровадженням у діяльність економічних методів управління, вдосконалення ціноутворення, фінансово-кредитного механізму та ін.; оптимізація чисельності працівників окремих професій; підвищення кваліфікації працівників; побудова ефективної системи матеріального стимулювання.

Наступним напрямком оптимізації витрат є перегляд керівниками компанії процесу закупівлі. Необхідно провести наскрізний аналіз логістичних каналів для виявлення поточного стану запасів та визначити шляхи їх можливого зменшення У багатьох випадках цього можна досягти шляхом скорочення кількості складів або часткового їх об'єднання.[8, с 172] Також необхідно удосконалити роботу відділу логістики (скорочення ланковості

доставки товару і відстані перевезень, контроль за доставкою товару у належному вигляді).

Четвертий напрямок це вивчення причин браку та їх мінімізація, зниження собівартості за рахунок зменшення втрат від браку і інших непродуктивних витрат, що сприятиме скороченню і більш раціональному використанню відходів виробництва.

Ще одним напрямком зниження витрат можна розглянути впровадження концепції ланцюга цінностей. Налагодження тісних зв'язків з постачальниками та покупцями. Ланцюг цінності представляє собою узгоджений набір видів діяльності, що створюють цінність для підприємства, починаючи з вихідних джерел сировини для постачальників даного підприємства аж до готової продукції, доставленої кінцевому покупцеві, включаючи обслуговування споживача. При цьому акцентується увага не тільки на процесах, що відбуваються всередині підприємства, а й набагато ширше, виходячи за рамки конкретного підприємства. Суттєва перевагу підприємство може отримати, втрутившись у роботу постачальників і отримавши для себе певні переваги по витратах. З іншого боку, підприємство може поліпшити свої конкурентні переваги, приділивши увагу обслуговуванню клієнтів.

Отже, підсумовуючи вищезазначене треба відмітити, що в ході проведення теоретичного огляду та аналізу витрат, можна сформулювати наступні напрями оптимізації витрат:

- удосконалення системи управління витратами;
- оптимізація витрат на оплату праці та підвищення продуктивності праці;
- удосконалення компанії процесу закупівлі;
- вивчення причин браку та зниження собівартості за рахунок скорочення втрат від браку і інших непродуктивних витрат;
- впровадження концепції ланцюга цінностей.

Раціональне використання наявних ресурсів та активний системний пошук можливостей оптимізації витрат забезпечить більш ефективну роботу

системи управління витратами та сприятиме отриманню більшого обсягу прибутку і досягненню конкурентної переваги підприємства.

Література

1. Косинська О. В. Оптимізація витрат як засіб підвищення прибутковості підприємств [Електронний ресурс] / О. В. Косинська // Формування ринкових відносин в Україні. — 2011. — № 7(122). — с. 106-110. — Режим доступу до журн.: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2011_7_25.pdf

2. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник / С.Ф. Голов. — [3-є вид.]. — К.: Лібра, 2006. — 704 с.

3. Гусарова Л.В. Управління витратами: загальні поняття про витрати і управління ними. Калькулювання витрат : конспект лекцій / Л.В. Гусарова. — К.: КНУБА, 2006. — 44 с.

4. Давидович І.Є. Управління витратами: навчальний посібник / І.Є. Давидович. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 320 с.

5 Попович Г.В. Оптимізація витрат підприємства, як важливий фактор підвищення конкурентоспроможності [Електронний ресурс] / Г.В. Попович // матеріали конференції «Актуальные проблемы современных наук». — 2011. — Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/15_apsn_2011/economics/14_87797.doc.htm

6. Качмарик Я.Д. Витрати підприємства та шляхи їх оптимізації / Я. Качмарик, О. Верещинська // науковий вісник НЛТУ : збірник науково-технічних праць. — Львів, 2007. — 17.4. — С.174-177.

7. Леонов Я.В. Система управління витратами як фактор підвищення конкурентоспроможності / Я. Леонов, Ю. Герасименко // бюлетень міжнародного нобелівського економічного форуму. — 2010. — № 1. Том 2. — С.175-183.

8 Маліновська І. Оптимізація структури витрат як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Ірина Маліновська // матеріали конференції «Ефективність бізнесу в умовах трансформації економіки», 29.04.2011. — Режим доступу до ресурсу: <http://conf-cv.at.ua/forum/50-415-1>